

Haridus seljatas valitsusliidu

Riigikogu 19. novembri istung läheb Eesti parlamentarismi ajalukku. Esmakordselt katkestas valitsusliit poolepealt eelarve teise lugemise ja võttis nädalaks aja maha. Valitsusliidu otsus oli seda kummalisem, et riigieelarve polnud selleks ajaks kuidagi tasakaalust välja läinud. Riigikogus läbi läinud ettepanekud olid rahaga kaetud. Seetõttu on ebaõige väide, et opositsiooni ettepanekud viisid eelarve tasakaalust välja. Valitsusliitu häiris toimuva juures hoopis muu.

Nimelt puudutas enamik lugemise katkestamise ajaks läbi läinud ettepanekuist ala, mis vaatamata valitsusliidu kaunitele lubadustele pole tänaste valitsejate jaoks Eestis prioriteediks – haridust. Kuna hariduskulutuste osatähtsus eelnõu kohaselt Eestis 1998. aastal langeb, on suurem osa opositsiooni ettepanekutest seotud just hariduse seadmisega prioriteediks. Seda, et olukord hariduses on kriitiline, näitab ka töörahu katkestamine teenistujate ametiühingu TALO poolt ning õpetajaskonna streigiähvardused.

Peaminister ja valitsus aga väidavad, et raha pole. Õpetajaid süüdistatakse vaata et riigi põhjalaskmi-

ses. Ning seda vaid selle eest, et taotletakse riigilt õpetajate töö väärtustamist vähemalt keskmise palga tasemel.

Tean oma kogemustest, et haridusele riigieelarvest raha leida pole kerge. Ometi saime sellega omal ajal raskuste kiuste hakkama ning tagasime haridusele eelarves keskmisest kõrgema kasvutempo. Nüüd näitab Ühendatud Opositsioon, et õpetajatele on vaatamata peaministri kinnitustele palgatõusuks raha eelnõus olemas.

Mis siis kolmapäeval Riigikogus juhtus? Algatuseks läks läbi lisaraha eesti keele õpetajatele – katteallikaks rahanduskomisjonis heaks kiidetud suurem laekumine Eesti Panga kasumist. Seejärel leidis toetust Isamaaliidu ettepanek anda kõrgkoolidele viis miljonit lisakrooni stipendiumide maksmiseks õppejõudude järelekasvu toetamiseks – katteallikaks Riigikantselei majanduskulud. Viimane piisk valitsusliidu kannatustekarikas oli Isamaaliidu ettepanek, millega eraldati munitsipaal- ja koolide õpetajatele täiendavalt

MART LAAR

*Riigikogu liige,
Isamaaliit*

töötasuks 200 miljonit krooni. Katteallikana riigieelarveliste asutuste omatulu (riigikontrolli hinnangul ulatuvad need üle 500 miljoni krooni).

Isamaaliidu ettepanek ei rahulda TALO palganõuet täies ulatuses, küll loob selleks võimaluse lisaeelarve kaudu. Kokkulepe on võimalik TALO ja valitsuse läbirääkimistel.

Kuidas minna edasi? Tahaks loota, et valitsusliit võtab toimunud õppust ning nõustub vajadusega tösta õpetajate palka. On see ju eelduseks radikaalse haridusuuenduse teostamisel ja haridussüsteemi efektiivsemaks muutmisel. Eesti koolisüsteem vajab korrastamist ning õpetajaskonna töö tõhustamist. Praeguse palgataseme juures on uuendusi aga võimatu alustada.

Valitsusliit on öelnud, et Isamaaliidu pakutud katteallikad õpetajate palgatõusuks pole realistlikud. Ma pole sellega nõus. Riigiasutuste omatulu on riigieelarvele tähelepanuväärne reserv, mille puudumist riigieelarvest pidas puuduseks ka riigikontrolör Hindrek Meri. Näiteks

Tallinna linnavalitsus on volikogule esitanud eelarvesse kandnud kõigi eelarveliste asutuste omatulu, muutes eelarve läbipaistvamaks.

Kui valitsusliit ei soovi kuulata riigikontrolöri soovitusi, siis on hariduse tasustamiseks teisigi võimalusi. Isamaaliidu ettepanekutes eelarve eelmisel lugemisel sisaldus hulk võimalusi valitsemiskulude vähendamiseks. Viimasel ajal on ka valitsuserakondade liidrid tunnistanud, et Eesti elab üle jõu, ja toetanud valitsuskulude kärpimist. Ma ei saa tõesti aru, mida on Eestil rohkem vaja, kas uhkeid uusi valitsusasutusi, euroremonte ja esindusautosid või korralikke koolimaju ja tõhusalt töötavaid õpetajaid. Õpetajatele vajaliku raha leidmisele aitab kaasa ka üle igasuguse mõistuse kasvanud põllumajandusministerriumi eelarve – mille kasvutempo on üle kolme korra suurem kui haridusministeeriumil – kärpimine.

Nii tuleb valitsusliidul kokku tulla ja otsustada, kas haridus on nende jaoks prioriteet või mitte. Kui sellele küsimusele vastatakse positiivselt, tuleb opositsiooniga kokku istuda ja leida lahendus. Isamaaliit on selleks valmis.